

FITXA DE L'ASSIGNATURA

I. IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura: **Patologia de l'Audició i del llenguatge**

Codi: **50009**

Titulació: Logopèdia

Tipus d'assignatura: Troncal (X) Obligatòria () Optativa ()

Crèdits ECTS¹: 9

II. OBJECTIUS FORMATIUS DE L'ASSIGNATURA

- Adquirir conceptes bàsics sobre la fisiopatologia, clínica, diagnòstic tractament i pronòstic de les hipoacúsies i alteracions de la veu incidint especialment en els factors de risc de la hipoacúsia infantil i en el seu diagnòstic precoç per a un tractament eficaç.
- Afavorir una actitud davant d'un trastorn auditiu sobre tots el signes i símptomes que ens fan sospitar que estem davant d'una patologia greu.
- Aprofundir en el coneixement de les bases anatòmiques i fisiològiques de l'audició.
- Conèixer els diferents instruments i proves d'avaluació de l'audició.
- Saber analitzar els desenvolupament lingüístic, cognitiu i socioafectiu de les persones sordes.
- Conèixer la intervenció que es realitza amb l'alumnat sord per crear i desenvolupar la comunicació i el llenguatge oral.

III. COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES A DESENVOLUPAR:

- Adquirir coneixements generals d'anatomia i fisiologia dels òrgans de l'audició, així com del seu funcionament, la qual cosa facilitarà la comprensió dels trastorns de les hipoacúsies que poden aparèixer en moltes situacions patològiques.
- Interpretar els resultats de l'exploració auditiva per definir les seves implicacions en la intervenció logopèdica.
- Conèixer la intervenció que es realitza amb l'alumnat sord per crear i desenvolupar la comunicació i el llenguatge oral.
- Treballar amb un equip interdisciplinari.

¹ **1 crèdit ECTS= 25 hores** (hores de treball a classe + hores de treball autònom)

IV. METODOLOGIES DOCENTS D'ENSENYAMENT-APRENTATGE

Classes teòriques 1ª part: exposició dels temes amb material iconogràfic estimulant la discussió de la matèria.

Pràctiques 1ª part: l'alumnat estaran integrats en un equip assistencial on passaran visita en consultes externes. Observaran com es realitza una història clínica i l'exploració anatòmica i funcional de l'audició i de la veu per a comprendre que sols amb una bona història clínica i una bona exploració arribarem a fer un bon diagnòstic.

Programa pràctic (1ªpart):

- 1.- EXAMEN GENERAL: constitución aspecto de la cara, estado nutricional y actitud del paciente, signos y síntomas neurológicos, etc.
- 2.- EXPLORACIÓN OTOLOGICA GENERAL. Historia Clínica. Inspección y palpación. Otoscopia, Otomicroscopia. Exploración de la trompa de Eustaquio.
- 3.- EXAMEN DE LA AUDICION. Objetivos (umbral de audición, topodiagnostico de la lesión, tratamiento y pronóstico).
 3. 1.- Acumetria
 3. 2.- Audiometría y enmascaramiento.
 3. 3.- Impedanciometria
 3. 4...- Audiometría infantil: generalidades
 3. 5.- Potenciales Evocados auditivas
 3. 4...- Otoemisiones acústicas
- 4.- EXPLORACION DE LAS FOSAS NASALES. Historia clínica. Inspección macizo facial. Rinoscopia. Endoscopia. Rinomanometria.

2ªpart:

- a) Estratègies d'Ensenyament-Aprentatge desenvolupades pel professor: sessions pràctiques, tutories, resolució de problemes, estudi de casos, classes magistrals.
- b) Activitats que realitzaran els alumnes: treball cooperatiu, presentació de treballs a classe, recerca d'informació, elaboració d'informes, assistència obligatòria a les sessions de pràctiques, sortides de camp, participació en tutories, treballs pràctics.

L'objectiu de les pràctiques d'aquesta segona part de l'assignatura és l'observació i reflexió respecte a la intervenció logopèdica de l'alumnat sord a l'escola integradora d'agrupament en modalitat oral.

Les pràctiques es realitzaran a l'aula i directament en un centre educatiu on hi està escolaritzat l'alumnat amb sordesa. En les sessions pràctiques es seleccionen els

continguts relacionats amb la intervenció logopèdica, l'orientació familiar i l'organització d'un centre d'integració.

V. CONTINGUTS I BIBLIOGRAFIA

1ªPART:

1. ANATOMIA FUNCIONAL DE LAS VIAS AUDITIVAS. FISIOLÓGIA DE LA AUDICIÓN: FÍSICA DEL SONIDO: Producción del sonido. Transmisión del sonido. El decibel. Análisis del sonido. Sensibilidad auditiva: umbrales de audición, campo auditivo normal, unidades en audiológica. FISIOLÓGIA DE LA AUDICIÓN: del oído externo, oído medio, oído interno y de los centros de la audición. LIMITES PSICOFÍSICOS DEL RENDIMIENTO AUDITIVO: El sonido y el lenguaje hablado. El oído en la comunicación humana.

2. VALORACIÓN DE LA AUDICION: Historia clínica. Exploración del oído: inspección, palpación, otoscopia, exploración de la trompa de Eustaquio, exploración ORL general. Examen general. Radiología en las enfermedades del oído. Hipoacusia: clasificación de las hipoacusias. EXPLORACIÓN FUNCIONAL DE LA AUDICIÓN: Acumetría.

3. EXAMEN AUDITIVO. *EXAMEN AUDIOMÈTRICO SUBJECTIVO*.: Audiometría Tonal Liminar. Vía aérea. Vía ósea. Ensordecimiento. Interpretación del audiograma. Métodos SAL. Métodos Rainville Audiometría cualitativa. Clasificación de la pérdida auditiva. Audiometría Tonal Supraliminar. Prueba de Fowler. SISI test. Fatiga auditiva. Adaptación auditiva. Audiometría automática. Audiometría de alta frecuencia. Audiometría vocal Acumetría.

EXAMEN AUDIOMÈTRIA OBJECTIVA: Impedanciometría: concepto básico de la impedanciometría, medida de la impedancia acústica, timpanometría, estudio de la función tubarica, reflejo estapedial. Electrocoqueografía. PEATC: técnica, aplicaciones clínicas. Potenciales de latencia media. Potenciales corticales lentos y de estado estable multifrecuencial. Otoemisiones Acústicas espontáneas, provocadas y productos de distorsión: fundamentos y aplicaciones clínicas

4.-. Hipoacusia Psicógena. Presbiacusia. Hipoacusias Centrales. Sordera brusca y fluctuantes. Sorderas profesionales y trauma sonoro: agudo y crónico. Hipoacusias auto inmunes. Hipoacusias sistémicas. Sorderas hereditarias. Ototoxicidad. Hipoacusias metabólicas.

5.- HIPOACUSIA INFANTIL. Exploración ORL en el niño. El lenguaje y su desarrollo. Sordera y adquisición del lenguaje. Sordera profunda bilateral prelocutiva (Sordomudez). Clasificación de las hipoacusias infantiles. Etiología de las hipoacusias infantiles. Detección precoz y prevención. Screening auditivo neonatal. (Protocolo). Diagnostico audiológico de la hipoacusia infantil. Audiometría por reflejos condicionados. Papel del logopeda. Exploraciones complementarias en el diagnostico y evaluación de la hipoacusia infantil: laboratorio, radiografías y estudio genético. Estrategia de manejo del niño sordo. Tratamiento de la hipoacusia infantil papel del ORL.

6.- PATOLOGÍA INFLAMATORIA Y TRAUMÁTICA DEL OÍDO: externo, medio y interno. Complicaciones de las otitis. Malformaciones congénitas del oído: externo, medio y interno. Infecciones del SNC y hipoacusia. Hipoacusia de origen traumático.

7. TRATAMIENTO MÉDICO-QUIRÚRGICO DE LA PATOLOGÍA OTOLÓGICA: Inflamatoria, no inflamatoria y traumática. Tratamiento de las malformaciones del oído externo y medio. Tratamiento de la otosclerosis. Miringoplastia y osiculoplastia. Dispositivos otológicos implantables.

8. REHABILITACIÓN DEL PACIENTE SORDO. Características electroacústicas de los audífonos. Tipos de audífonos. Indicaciones de los audífonos. Métodos subjetivos y objetivos de selección de audífonos. Adaptación protésica. Prótesis auditivas implantables en oído medio. Ayudas auditivas según la edad del paciente y resultados. Adaptación de prótesis auditiva en el niño. Métodos de rehabilitación del lenguaje en el niño sordo: métodos oralistas y lenguaje de signos. Estimulación precoz y educación del niño sordo. Logopeda y rehabilitación auditiva.

9. IMPLANTES COCLEARES (IC) EN EL ADULTO Y EN EL NIÑO. Definición y tipos de IC. Funcionamiento y estrategia de codificación. Bioseguridad, precauciones y cuidados. Equipo de un programa de implantes. Selección de pacientes. Contraindicaciones para efectuar un IC. Exploración otológica y estudios complementarios. Cirugía del IC. Elección del oído e implantes bilaterales. Programación postcirugía. Rehabilitación. Fallo del IC. Resultados. Implante auditivo del troncoencefálico. Fundamentos. Indicaciones. Resultados clínicos. Complicaciones.

BIBLIOGRAFIA 1ª PART:

1. Courtat P., Peytral C, Elbaz P. Exploraciones funcionales en ORL. Edt. Masón Barcelona 1994
2. Perelló J. Sordera Profunda Bilateral Prelocutiva. Edt. Masón 4º edición Barcelona 1992.
3. Ramírez C. Manual de Otorrinolaringología, Edt. McGrawHill. Madrid 1998
4. Angulo A, Blanco JL, Mateos F. Audioprótesis: Teoría y práctica. Edt. Masón Barcelona 1997
5. Manrique M, Huarte A. Implantes cocleares. Edt. Masón 2002
6. Vallejo L.A. Hipoacusia Neurosensorial. Edt. Masón 2003
7. Rodríguez-Smith-Agreda. Anatomía de los órganos del lenguaje, visión y audición. Edt. Panamericana 2003
8. Salesa E., Perelló E., Bnavida A. Tratado de audiología. Edt. Masson 2005

PROGRAMA DE LA 2ªPART DE L'ASSIGNATURA:

Temes de teoria:

1. Implicacions comunicatives i lingüístiques dels diferents graus i tipus de sordesa. Diferents modes de comunicació.
2. Modalitats d'escolarització. Els serveis educatius a Catalunya: els CREDA.
3. La peculiaritat en l'adquisició del llenguatge oral.
4. L'apropiació de la llengua escrita.
5. La intervenció logopèdica per a l'adquisició del llenguatge oral a cada etapa educativa.
6. La família de la criatura sorda. Orientació logopèdica.

Temes de pràctiques:

1. Avaluació lingüística de l'alumnat sord
2. La programació logopèdica: pla de treball
 - 2.1 Treball logopèdic
 - 2.2 Treball amb l'escola
 - 2.3 Treball amb la família

Temes d'aprofundiment:

1. El desenvolupament comunicatiu de la criatura sorda durant els primers anys de vida.
2. El desenvolupament socioafectiu l'alumnat sord
3. Percepció social de la sordesa
4. Desenvolupament cognitiu de l'alumnat amb sordesa
5. Institucions relacionades amb la sordesa
6. L'autoconcepte
7. La integració socio-laboral de les persones sordes
8. Les barreres comunicatives de les persones sordes
9. Història de l'atenció a les persones sordes

BIBLIOGRAFIA 2ª PART:

Bàsica:

- Silvestre,N.; Cambra,C.; Laborda,C.; Mies,A.; Ramspott,A.; Rosich,N.; Serrano,C. i Valero,J. (1998) Sordera comunicació y aprendizaje. Ed.Masson, Barcelona. *Manual bàsic sobre sordesa i amb resultats d'investigacions realitzades a Catalunya.*
- Silvestre,N.; Cambra,C.; Laborda,C.; Mies,A.; Ramspott,A.; Rosich,N.; Serrano,C. i Valero,J. (2002) L'alumnat sord a les etapes infantil i primària. Criteris i exemples d'intervenció educativa. Servei de Publicacions de la UAB. *Manual bàsic sobre sordesa i amb resultats d'investigacions realitzades a Catalunya. Inclou CD.*
- FIAPAS (2004). Manual básico de formación especializada sobre discapacidad auditiva. Fiapas, Madrid.
- Manrique i Huarte (2002). Implantes cocleares. Ed.Masson. *Intervenció en implants coclears.*
- Torres,S. (1995) Deficiencia auditiva. Aspectos psicoevolutivos y educativos. Ed.Aljibe. *Manual general sobre el tema.*

Complementària:

- Calvo, J.C. (1999) La sordera: un enfoque socio-familiar. Ed.Amaru.
- King,C.M. i Quigley (1985) Reading and deafness. College-Hill Press. San Diego. California. *Aprofundiment en la llengua escrita de les persones sordes*.
- Lynas,W. (1986) Integrating the handicapped into ordinary schools. A study of hearing impaired pupils. Croom Hehn. London. *Orientacions sobre l'escolarització*.
- Marchesi,A. (1987) El desarrollo cognitivo y lingüístico de los niños sordos. Alianza editorial. Madrid. *Manual general d'introducció al tema*.
- Marschark,M. (1993) Psychological Development of deaf children. Oxford University Press. New York. *Aprofundiment en l'àmbit psicològic de la sordesa*.
- Wood,D. i altres (1987) Teaching and talking with deaf children. John Wiley & sons. Chichester. *Presentació de diferents temes per aprofundir en el coneixement de la sordesa*.

VI. AVALUACIÓ

- Procediments d'avaluació:
 - o Teoria: participació a l'aula, assistència a les tutories i treball d'aprofundiment.
 - o Pràctiques: participació a l'aula, informes, **assistència obligatòria** a les sessions de l'aula i al centre escolar.
 - o Examen de l'assignatura: l'examen inclourà preguntes de teoria i de pràctiques.

PLANTILLA DE L'ASSIGNATURA

Temes o blocs temàtics	Competències que es desenvoluparan (del Perfil de Competències de la Titulació)	Metodologies docents d'ensenyament-aprenentatge (incloure activitats presencials i no presencials)	Indicadors de les competències que demostrin el seu assoliment.	Procediments d'avaluació i ponderació		Estimació d'hores dedicades a l'assignatura	
				Proced.	Pond.	Professor ²	Alumne ³
1ªPART: Anatomia funcional de las vías auditivas. fisiología de la audición: física del sonido Valoración de la audición Examen auditivo. Hipoacusia infantil Patología inflamatoria y traumática del oído Tratamiento médico-quirúrgico de la patología otológica Rehabilitación del paciente sordo Implantes cocleares (ic) en el adulto y en el niño 2ªPART: Implicaciones comunicativas i lingüístiques dels diferents graus i tipus de sordesa. Diferents modes de comunicació i sistemes d'intervenció en l'alumnat sord. La peculiaritat en l'adquisició del llenguatge oral. Modalitats d'escolarització. Desenvolupament comunicatiu i cognoscitiu de la criatura sorda durant els primers anys de vida. La intervenció logopèdica per a l'adquisició del llenguatge oral. L'apropiació de la llengua escrita. El desenvolupament socioafectiu i cognoscitiu de l'alumnat sord. L'autoconcepte. La integració socio-laboral de les persones sordes.	-Adquirir coneixements generals d'anatomia i fisiologia dels òrgans de l'audició, així com del seu funcionament, la qual cosa facilitarà la comprensió dels trastorns de les hipoacusies que poden aparèixer en moltes situacions patològiques. -Analitzar, relacionar i diferenciar conceptes referents a l'anatomia, fisiologia dels òrgans de l'audició. -Interpretar els resultats de l'exploració auditiva per definir les seves implicacions en la intervenció logopèdica. -Treballar amb un equip interdisciplinari.	Estratègies d'Ensenyament-Aprenentatge desenvolupades pel professor: sessions pràctiques, tutories, resolució de problemes, estudi de casos, classes magistrals. Activitats que realitzaran els alumnes: l'alumnat estaran integrats en un equip assistencial on passaran visita en consultes externes (1ªpart). Treball cooperatiu, recerca d'informació, participació en tutories, presentació de treballs a classe, assistència obligatòria a les classes de pràctiques, elaboració d'informes, sortides de camp, treballs pràctics.	informes, treballs, participació, examen, participació en tutories, assistència obligatòria a les sessions pràctiques i a la visita al centre escolar d'integració.	informes, participació a classe, examen, participació en tutories, pràctiques		147	87

² **Hores professors:** Inclou hores presencials a l'aula, preparació de materials, tutories i avaluació dels estudiants.

³ **Hores estudiants:** Inclou hores presencials a l'aula , tutories, treball autònom.